

3563.

Oulun kuvernöörin lähetys N° 2643 18 p.
Kesäk. 1898 - N° 2123/1898 V.

Piippola.

Tasataltta , toinen syrjä ohut, toinen 15 $\frac{3}{4}$
mm pks. Pituus 75 mm, lev. 43. Talokkaan poi-
ka Juho Autiomäki löytänyt Piippolan pi-
täjään Tavastkengän kylästä Autiomäen talon
pellostä.

3564.

Haavuri Kaarlo Moilasan keräämiä mui-
naiskaluja. Kirje päivätty 28/VI -98. Lunas-
tettiin valtion kokoelmiin 2 p. Heinäk. -98.

Kiviajalta.

Pihtipudas.

1. Isonlainen tasataltta ympyräisellä terällä
niinkuin tuurissa . Harmaa. 176 mm ptk, 71
lev, 24 pks. - Pihtiputaan p. Salonpään k.
Turusen talon pellostä kyntäessä löytänyt
isäntä Johan Turunen. Löytöpaikalla kertoi
hän olleen maanalaisia raunioita ja hautoja,
joista on ennenkin löydetty aseita.
2. Tasataltta, terä hiottu tylpäksi. 92 mm ptk,
59 lev, 21 pks. Hiidenperän k. Rupsaniemen
talon pelloista löytänyt isäntävainaja Aap-
rami Pennanen . Löytötapa tuntematon. Vii-
meinen omistaja oli Heikki Lehtola.

3564

Pyhäjärvi
(0.1.)

3. Kaksoistaltta , tasa-ja kouru-, 84 mm. ptk., 42 $\frac{1}{2}$ lev., 14 pks. - Pyhäjärven p. Hietalan kylä Kuivaniemen talon rantapellon töyrästä leikkiessään löytänyt talon tytär Miina Kuivaniemi. Samasta töyrästä on jo ennenkin löydetty kiviaseita.
4. Kourutaltta, jonka terän laskusta ainoastaan keskikohta on jälellä, molemmista kulmista on lähtenyt pitkiä lohkareita pois. 12 $\frac{1}{2}$ mm. ptk., 35 $\frac{1}{2}$ lev., 24 pks. Saatu Pyhäjärven p. Hietalan k. Junttilan talosta, löytötapa ja -paikka tuntematon, sillä ase on kulkenut taikakaluna. Antaja isäntä Samuli Junttila.
5. Kourutaltta, terän laskun yläpuolella syvä kolo. 148 $\frac{1}{2}$ mm. ptk., 40 lev., 21 pks. - Emoniemen kylästä Sammallahten talon pellosta perunan nostossa löytänyt isäntä Juho Nybacka. Vrt. N^o:t 26 ja 29. Jättiläisten hautoja ja raunioita.

Kiuruvesi

6. Kaksoistaltta (tasa-ja kouru) , kourun syrjäpuolet rikutut, tasaisen terän toinen kulma rikutut. 100 mm. ptk., 39 lev., 23 pks. (Kts seur.)
7. Loivateräinen kourutaltta , 84 mm. ptk., 45 lev., 45 pks. Kourun puoli melkein hiomaton.

N^o:t 6 ja 7 löydetty samasta paikasta ,
 $\frac{1}{2}$ kyyn. syvyydestä uutispeltoa tehdessä
10 vuotta takaperin Kiuruveden p. Osman-
gin k. Jylängön talon Jylängönkosken

3564

Kiuruvesi

varrelta noin 20 sylvää kosken rannasta länttä kohden. Paikka on savimaata ja muuten tasaista. Samasta pellosta kerrottiin myöhemminkin löytyneen esineitä, vaan ne ovat joutuneet hukkaan. Aseet on löytänyt isäntä Tuomas Alatalo.

8. Kourutalitta, harmaapintainen, 91 mm. ptk., 31 lev., $19\frac{1}{2}$ pks. Eheä. Kiuruveden p. Kosken k. Kosken talon Ohemäen torpan pellosta kyntäessä löytänyt itsellismies Hiskias Humaloja.
9. Isompi oikokirves tahí tuura, 227 mm. ptk., 54 lev., 38 pks.
10. Reikäkivi ruskeapintainen, syrjät vähän hangatut. 68 x $64\frac{1}{2}$ mm., $16\frac{1}{2}$ pks.
11. Viisisärmäinen hiottu kivi, jonka toisessa päässä on kuurna aseeseen ympäri, sama pää pyöristetty, toinen katkaistu. Wiimeksi käytetty sierana. 184 mm. ptk., 43 lev., $37\frac{1}{2}$ pks.
Kts. alempana.

N^o:t 9, 10 ja 11 löydetyt Kiuruveden p. Kosken k. Hinkusalmen talon uutispeltoa tehdessä, joka paikka sijaitsee noin 200 sylvää Osmanginjärven länsikolkasta länteenpäin ja on nimeltä "Riihipelto". Paikka on karisekaista ylänkötä ja viettää sekä pohjoista että itää kohden. Talon vanha isäntä kertoi siitä löydetyn monenlaisia savi-astian palasia "orehkan" muotoisia savikakkuja, asekiviä usempia,

3564

Kiuruvesi

joita ovat kyläläiset vieneet taikakaluikseen , kalanruotoja, hiiliä , pala-neita kiviä ja kiukaita. Yleensä alus - maa oli ollut tallatun ja asutun näköinen. Mainitut aseet on löydetty maanalaisen laakakiven päältä 2 korttelin syvyydestä. N° 11 on ollut myös teräväpäinen, 8-kant-tinen, vaan sitä on sittemmin käytetty kovasimena ja katkaistu. Aseet on löytänyt isäntä Antti Hyvärinen. (Vrt. N° 12.)

12. Kapea kourutaltta , poikkileikkaus puoli-ym-pyräinen, halkaisija samoin. 116 mm. ptk., 30 lev., 19 $\frac{1}{2}$ pks. Ylipää ohkainen. Saatu Kiu-ruveden p. Kosken k. Hinkusalmen talon Lutrulan torpasta, löytöpaikka ja tapa tuntematon. Hinkusalmen isäntä kertoi heillä olleen tämän-laisenkin aseena ja luultavaa onkin (sanoo Moil-lanen) että tämä ase on kulkeunut Lutrulan torppaan Hinkusalmen talosta, koska torppa on talon läheisyydessä. "Niinmuodoin", arvelee Moilanen, "se olisi löydetty samasta "Riiki-pellosta" kuin edellisestkin aseet". Aseen viimeinen omistaja oli torpan emäntä Matleena Kossi.

13. Oikokirves eli tasataltta , toisesta syrjästä (kannan puoliosassa päässä) iso lohkarie poissa. Lohkopinnassa naarmuja neulojen teroittamisesta sekä 5 poikkipäin käyvää lyhyttä juovaa , 131 $\frac{1}{2}$ mm. ptk., 57 $\frac{1}{2}$ lev., 24 pks.

14. Pieni taltta, terän lasku poikkipäin käyrä.

 . 36 mm. ptk., 24 $\frac{1}{2}$ lev., 7 pks.

N^o:t 13 ja 14 Kiuruveden p. Remeskylän Paaraniemen talon nevaa ojittaessa 6 vuotta takaperin löytänyt työmies Roope Nykänen. Paaraniemen talo sijaitsee Osmangin järven itäpuolella eli vastaisella puolella kuin Hinkusalmen talo. (Paaraniemen maalla kiukaita ja maakuoppia, ks. verif.)

15. Pieni tasataltta, 44 mm. ptk., $30\frac{1}{2}$ lev., 9 pks. Kiuruveden p. Kallio k., Pahkamäen talosta. Löytöpaikka ja tapa tuntematon. Isäntä Juho Ruhtalainen, jolta ase on saatu "on sitä pitänyt 60 vuotta tautien parannuskaluna", ukonkyntenä".

16. Tasataltta . $95\frac{1}{2}$ mm. ptk., 53 lev., 13 pks.

17. Hionkivi, poikkileikkaus nelikulmainen . $127\frac{1}{2}$ mm. ptk., 37 lev., 26 pks.

N^o:t 16 ja 17 Kiuruveden p. Remeskylän Mattilan talon Tiukkalan torpan pellosta kivirauniota purkaessa ja poisvedettäessä löytänyt torppari Matti Kumpulainen. Tiukkalan torppa sijaitsee taas pohjoispuolella Osmangin järveä ja ei ole kun 100 sylvää Hinkusalmen talon ja mainitun torpan väliä. Torpan maalla kerrottiin myös olevan raunioita ja maakuoppia."

3564.

Kiuruvesi.

18. Tasataltta karjalaista muotoa , kapealla harjalla. 160 mm ptk, 34 lev, 17 $\frac{1}{2}$ pks. Hautajärven k. Pennalan talon pellostä kyntäessään löytänyt renki Juho Nousiainen.

19. Tasataltta; terän laskun puolella on merkki toiselle puolelle on piirretty terän suun lähelle: . Pituus 83 mm, leveys 36, vahvuus 12 mm. - Rytjön kyl. Jänismäen talon Putkan torpan maalta uutispeltoa kyntäessään löytänyt ahomaalta torpan isäntä Matti Laukkanen.

Pielavesi.

20. Pieni kehdonanturan tahi puolikuunmuotoinen kuokka, katkennut toisesta päästä. Naarmuja pitkinpäin molemmilla sivuilla. 107 mm ptk, 25 $\frac{1}{2}$ lev, 17 pks. - Pielaveden p. Vaaraslahden k. Räisälän talon pellostä tasaiselta rantamaalta kyntäessään löytänyt torppari Eljas Kauhainen. Löytäessä on ase ollut molemmin päin terävä, vaan lapset ovat sen hakkaneet poikki. Viimeksi on sitä käytetty partaveitsikovasimena.

Epätietoiselta ajalta.

Pyhäjärvi

(0.1.)

21. Ohkanen värttinänpyörä kivistä , jonka molemmissa pinnoissa on ristiä ja muita piirrettyjä merkkejä. 42 $\frac{1}{2}$ x 41 mm laaja, 6pks. Pyhäjärven p. Emoniemen kyl. Hynyn talon pellostä kyntäessään löytänyt isäntä Aaprami Pietikäinen.

Kiuruvesi.

22. Värttinänpyörä liuskeentapaisesta kivistä. 49 x 47 mm laaja, 10 $\frac{1}{2}$ pks. - Kiuruveden p.

3564.
Kiuruvesi. Remeskylän Kytölän talon Ristiahon torpan pellosta kyntäessä löytänyt emäntä Maria Vartiainen.
23. Kolmireikäinen vuolukiviliuska; 67 mm ptk, 49 $\frac{1}{2}$ lev, 15 pks. Kalliojärven k. Alatalon maalta korvesta, mäkirinteestä multavieremästä löytänyt torppari Asaari Tikkanen. Kiveä on käytetty "umpitaudin" lääkettä valmistaessa, jota varten sen kuuluu "Luojanpilvistä pudonneen".
- Uudelta ajalta.
- Pyhäjärvi (0.1.). 24. Valinkivi, jossa kummallakin puolen on kaksi ympyräistä muottia. 92 ptk, 56 $\frac{1}{2}$ lev, 17 $\frac{1}{2}$ pks. Emoniemen kyl. Hietapellon talon pellosta 2 krt. syvältä kuoppaa kaivaessa löytänyt isäntä Iisakki Hietapelto.
- Kiuruvesi. 25. Valinkivi, jonka toisella puolella on 6 ympyräistä muottia (ja toisella 3 selvää muottia sekä 2 pienempää piirrettyä ympyrää. Kivi on haljennut kahtia ja sitten liimattuyhteen. 73 mm ptk, 38 lev,
- Pyhäjärvi (0.1.). 26. Rautakuokka, Pyhäjärven p. Emoniemen k. Sammalahden talon maalta pellosta? noin 50 syltää erillensä kirveestä N° 29, jonka yhteydessä puhutaan kiinteistä muinaisjäännöksistä. Vrt. myös N° 5.
- Kiuruvesi. 27. Sotapertuska tai sotakirves, jota seuraa kappale varteen kuuluvaa kiskoa . Kannassa kolme reikää. Kiuruveden p. Kos-

3564.

ken kyl. Pääkkösen torpasta Kosken talon maalla. Kulkenut perintönä kahdessa polvessa, mutta sen aikaisempaa omistajaa eli löytäjää ei tiedetä. Pertuskaa on viimeksi käytetty tuohen kiskomisessa. Omisti torpan isäntä Paavo Huttunen.

Pyhäjärvi.
(0.1.).

28. Soikea messinkilipas koristettu ornamenttikuvituksilla ja merkitty 1 1 1 3 T. Saatu Emoniemen k. Kukkulan talosta räätäli Ville Kukulalta. Lipas on kulkenut perintönä.

Myöhemmältä rauta-ajalta

29. Rautainen piilukirves (leukakirves), pohja pitemmenny, vähäiset korvakkeet sekä edessä että takana. Pyhäjärven p. Emoniemen k. Sammallahden talon pellosta kyntäessä noin 3 krt. syvyydestä löytänyt isäntä Salomon Karkulahti. Tämä kirves on löydetty samoilta paikoin kuin kivinen kourutaltta N° 5 ja rautakuokka N° 26. Moilanen kertoo löytöpaikasta lähemmin seuraavalla tavalla:

Sammallahden talo on Emolahden länsirannalla, pelto, josta löydettiin on taloa lähellä pohjoista kohden, 30 sylvää rannasta, nimeltä Niemipelto. Maanlaadulta on se kivistä mäkimäätä. Näiltä paikoin on joka kesätavan takaa löydetty kaikenmoisia rautakaluja. Ennen aikaan löytyi myös kiviaseita, vaan ne ovat ~~ovat~~ joutuneet tietämättömyydessä hukkaan. Tällä rannalla on myös ollut maanalaisia "Jättiläisten kiukaita" ja hautoja". Kerrottiinpa myös mainitun lahden pohjukkaan upotetuista kirkonkelloista ja siellä kuului olevan veden sisällä puutolppa, jonka päässä

3564.
Pyhäjärvi.

on rautarengas : Kerran olivat sitä koettaneet hinata ylösikin , vaan suotta. Köydet eivät kestäneet. Tällä rannalla pitäisi myös olla useampia aarteita kätkettynä , "joiden on nähty palavankin". Muutoinkin on asutus vanhin tällä rannalla Pyhäjärven pitäjässä.

3565.

Entinen talokas Heikki Ylitalo (Hedborgin talon ent. omistaja Vihannin kirkonkylästä) lähetti alempana luetellut esineet, jotka ainakin osaksi ovat kiviajalta. Hän on ne 15 p. Toukokuuta t.v. löytänyt eräästä kiviä ja soraa sisältävästä saarekkeesta pohjoispuolella Tavaskalampea Vihannin pitäjässä, rautatiesillasta arviolta 1 kilometri kaakkoon . Ylitalo oli löytänyt esineet kun hän tarkasti vanhaa someronotto kuoppaa. - Esineet olivat lähellä toisiaan , arviolta 1 metrin laajuisella alalla. Hiiltä ja tuhkaa on lähellä, mutta kiinteitä muinisjäännöksiä ei näy paikalla. Esineet^{a/} lunstettiin valtion kokoelmiin 5 p. Heinäkuuta 1898.

Vihanti.

1. Yhdeksän kappaletta saviastioista kuvitetut kivikauden kuoppakoristuksilla y.m. kuvituksilla.